

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Caput primum. Quid sit furtum? num. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

domino Doctore scribente, & Intriglo-
lo, ut diximus *decis. 90. 91. usque ad*
fin. t. 1. & decis. 8. nu. 35. to. 2. It-
rum t. 1. decis. 8. num. 37. in fine; ubi
notavi, quod Castillus in senectute
ann. 1630. decidit pro præscriptione.

30. Quia accepta distinctione, deci-
sum est sapius contra proprietarios,
repetentes res censui observato subje-
ctas, ac per immemorabile tempus
possessas, non apparente etiam Pauli-
na, vel illa vitiosa, non exhibita tamen
per possessorem, ut pro Cardinali de
Torres contra Archiepiscopum Panor-
mitanum; pro Principe Cutò contra
Archidiaconum Montis regalis, pro
Mastrillo, & Algaria contra Cantorem
Regij Palatij.

31. Verius est ergo assumptum, ne
in Sicilia rejectam præscriptionem di-
camus: nam illa ratio Pragmaticæ
summarie & de plano in promptu ac
bene rejicitur in scripto Paternitatis
vestræ; modum enim procedendi re-
spicit, & ideo præscriptionem genera-
tim in exceptionibus oppositam rejij-
cit, quando in vim dilatoriæ opponi-
tur cum dilatorijs similibus; sed quan-
do, ut ajunt causidici, ad negotij totius
peremptionem adducitur, & formatur
inde obstaculum, quod articulum di-
cunt, tunc Pragmatica ad illam ita op-
positam non corrigitur.

32. Non mirum, si lege præcipientem
& bonâ fidem ac justam indubita-
tamque conscientiam, atque undique
quietam & tutam inducente, possi-
dens nec restituere sponte, nec impeti-
tus teneatur: nam nullam habere po-
test alieni conscientiam, si lex principis
justa & sancta rem facit illius, quæ &

dominia & possessiones mutare po-
test.

TRACTATUS SECVNDVS.

De furto.

CAPVT PRIMVM.

Quid sit furtum.

Furtum Theologicum, est ac-
ceptio, *a* seu contrectatio rei
alienæ externæ, sine vi, invi-
to rationabiliter domino,

a Ex DD. mox citandis.

Dixi primò, (acceptio rei alienæ)
qui enim rem suam ab alio injustè de-
tentam accipit, non furatur: qui item
damnum facit alicui, nihil ab ipso sibi
applicando, ut si ejus comburat sege-
tes, quamvis contrahat obligationem
restituendi, tamen non dicitur pro-
priè furari, *b* sed damnificare. In hac
eadem particula comprehenditur *c*
retentio injusta: quando enim super-
venit mala fides, post rem à te bona
fide: ut tuam possessam, incipis rem in-
justè possidere, quæ possessio est con-
tinuata quædam ablatio seu acceptio;
nam propterea in definitione additum
est illud (vel contrectatio) hæc enim
vox apertius significat ejusmodi in-
justam retentionem. Denique eadem
particula (rei alienæ) includit *d* u-
sum injustum rei: oppignorasti Pe-
tro v. g. vas argenteum, vel locasti
domum, non potes illa, invito Petro,
usurpare; quia, quoad usum, res alie-
na est, non tua.

M m

2. Dixi

b *De Lugot. 1. de just. d. 16. sec. 1.* solet evenire, quando dominus servo
n. 5. e *Mol. t. 3. d. 688. 3. num. 16.* d. furto h. permittit, ut illum in
Bonac. de rest. in partic. d. 2. q. 8. p. 1. furto comprehendat puniatque. Vis
num. 1. autem hæc non solum inferitur mani-

2. Dixi Secundò, (rei externæ) si-
quis enim furari posset à te scientiam,
vel furaretur artificium secretum de
aliqua arte, vel medicamento, propriè
furtum non committeret, quamvis si
dammum sic tibi injustè inferret, dam-
nificationem faceret, cum obligatione
restitutionis illari damni. Hinc etiam
fit, ut si quis surriperet hominem libe-
rum, hoc est, sibi illum pro servo ap-
plicaret, non diceretur e illum pro-
priè furari, quia ejusmodi injustitia est
contra bonum corporis, non contra
bona externa: non ita, si fureris man-
cipium ab ejus domino; mancipia e-
nim computantur inter dominorum
externa bona. Furari filium à patre,
aliqui f. putant esse verum furtum,
quia pater jus externum habet in fi-
lios: at probabilius g. puto, esse dam-
nificationem, quia ex una parte filius
non computatur inter externa patris
bona, & ex alia, cum propter ejus
carentiam privetur pater servitijs &
commoditate, vel similia, damnum
patitur absque dubitatione pater.

e *De Lugot. ib. n. 18. f. Val. Tur. apud
eund. g. Mol. l. c. n. 14. Less. c. 12. d.
1. nu. 5.*

3. Dixi tertio, (sine vi) hæc eni-
posita, constituitur alia species peccati,
nempe h. rapina, quæ ultra furtum
addit violentiam in personam domi-
ni. Quod si, sciente vel vidente do-
mino, aliquid ab illo sine vi surripias,
furtum committes, non rapinam, ut

h. *Mol. d. t. 3. d. 683. h. An id
sit licitum, dixi sup. l. 5. q. 4. à nu. 2. i
Mol. ib. nu. 4.*

4. Dixi quarto, (in vito domino)
nam non erit furtum l. si probabilem
rationem habes putandi, dominum
consentire; hoc modo frequentissimè
excusantur à peccato amici, filij, con-
juges, servi, aliquid non valde grave,
spectatis cujuscumque facultatibus, a-
lijsque circumstantijs, in vicem accipi-
entes. Dico (probabilem rationem)
nam si vel dubius sis, vel nescias, an
dominus sit invitatus, invitum præsu-
mere eum debes, m. cum ex frequen-
ter contingentibus sciamus, neminem
sua velle dispergere.

1 *Bonac. de rest. in par. d. 2. q. 8. p. 1.
n. 1. m. Sa. Syl. Vsq. aliq. apud Mol.
t. 3. d. 686. nu. 11. f. & apud Sanchez
in Dec. l. 7. c. 19. n. 13. fine.*

5. Dixi quinto, (rationabiliter in-
vito) nam furtum non committis, si
qui rem alienam auferat n. ad suam ju-
stam

stant compensationem, nec qui ex-
stit in extrema, & per aliquos, o et-
iam in sola gravi necessitate, nec qui
p. gladium v. g. vel librum haretic-
cum à domino aufert, ne is hominem
occidat, neve hæreses legat, quia tunc
irrationabiliter in vitus esset dominus;
idem puto, si uxor, q vel filij aufe-
rant pecuniam, vel quid simile à pa-
tre, ne sortetur ludatque &c.

n Bonac. ib. alijsq. passim. o Nav.
Lef. Fill. quos refert, licet non sequatur
Bonac. ib. q. 9. p. 3. n. 5. p. Bon. ib. d.
2. q. 8. p. 1. n. 1. q. Bon. ib.

6. Petes: cur furtum hætenus ex-
plicatum, vocavimus nu. 1 Theo-
logicum? Respondeo, quia hoc, in
foro conscientia, Theologi pro vero
furto habent; nam Iurisperiti mul-
ta, quæ in conscientia vera sunt furta,
nolunt habere pro furtis, & aliquando
mitiori poena puniunt. Vide Docto-
res, r

r apud De Lugo to. 1. de iust. d. 16.
sec. 5. n. 3.

7. Quare illud hic notum sit, intel-
ligi defurto Theologico, non de civi-
li, quoties fulminatur excommunica-
tio vel reservatio, contra furtum.
Hinc omnes ij, qui furantur res im-
mobiles, licet fures apud Iurisperitos
non appellentur; volentes, furtum
semper esse de re mobili: hinc ij, qui
expilant hæreditatem defuncti, ante-
quam hæres hæreditatem adeat: hinc,
qui cum sit conjux, aufert bonâ sui
conjugis, sive demortui, sive viven-
tis: hinc, qui tutores usurpant pupil-
li bona, omnes; inquam, hi, cum à
Theologis reputentur pro veris furi-
bus (licet non ita reputentur à Iuris-

peritis s) in excommunicationem
incidunt, & in reservationem, t si
hæ contra furantes fortè sint imposi-
tæ; non ita, qui damnificat, vel qui
personam liberam, vel qui filium fur-
ripit, vel qui censum non solvit &c.
hi enim, etiam in foro conscientia, &
apud Theologos, non sunt, ut modo
vidimus; veri fures, quamvis contra
justitiam peccent &c.

l. 2. & tot. cit. ff. de crim. expil.
hæredit. l. adversus. C. de crim. expil. hæ.
& ff. & C. toto cit. rerum amotarum.
l. 1. & 2. ff. de Tutela & rationibus di-
strahendis. t De Lugo, 1. 1. de iust. d. 16.
sec. 1. nu. 4.

8. Solum de retentione injusta du-
bitari posset, de qua diligenter sicerit
distinguendum. Si accepisti rem alie-
nam bona fide, & deinde superveniat
cognitio, rem illam alienam esse, & tu
tamen adhuc illam retines, nec dum
illam consumpsisti, sicuti peccas, ut
supra dixi, vero peccato furti, sic in ex-
communicationem vel reservationem
fulminatas contra furantes incidet. At
si res jam consumpta est, nec inveniris
habere, nisi ejus valorem, vel partem
ejus, in quibus ditior factus es, & ta-
men non restituas, cum certè deberes,
peccas quidem, at non propriè pecca-
to furti, sed damnificatione, atque a-
deo non incurris dictas poenas: ratio
est, quia quando accepisti, non fur fui-
sti, propter bonam fidem: nunc verò
ne fur es, quia valor ille rei alienæ
consumptæ, vel id, in quo locupletior
factus es, tua sunt, & solum debes, do-
minum ex illa consumptione rei suæ
damnificatum servare indemnum,
juxta valorem, qui in te invenitur